

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ

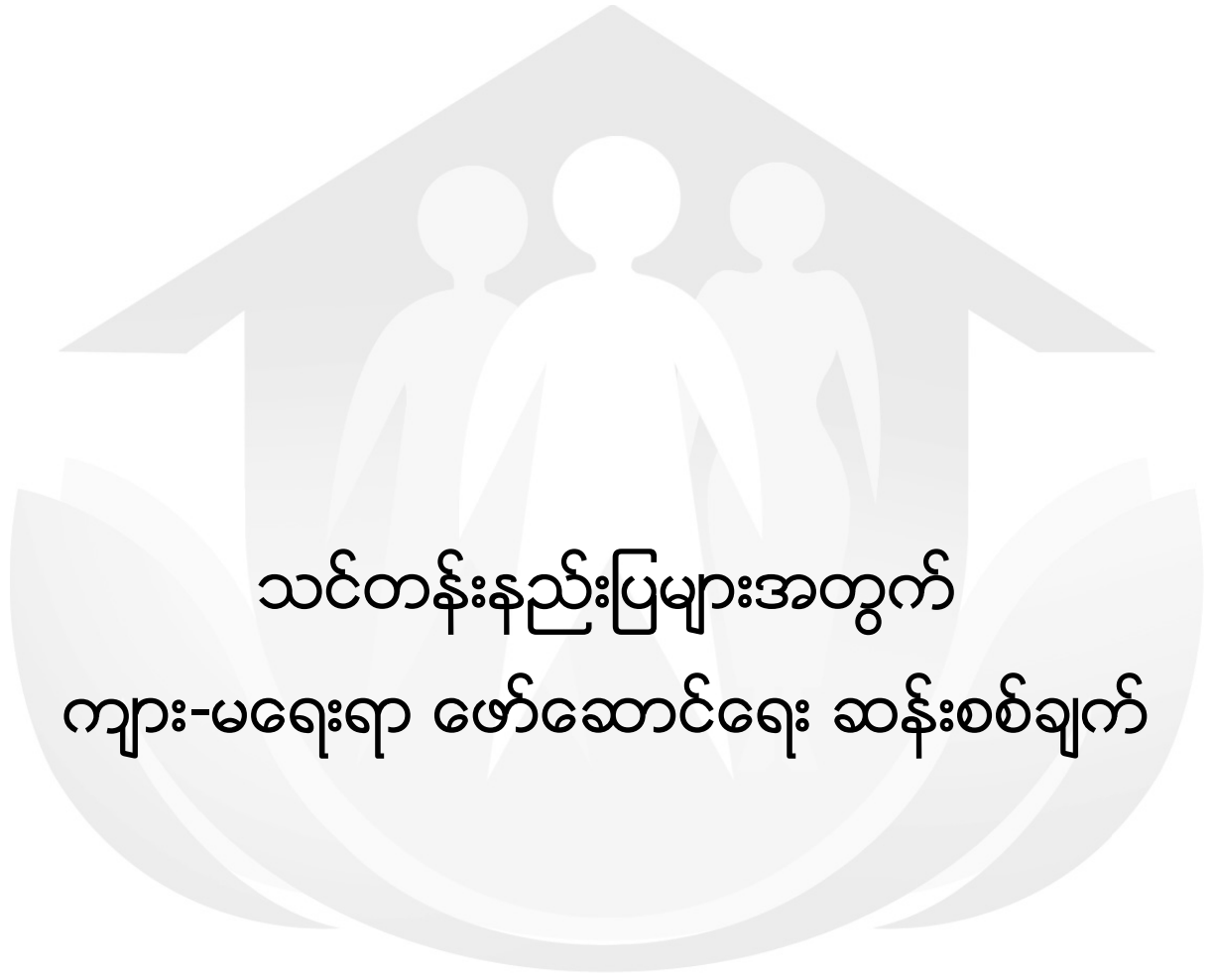

လူထုပဟိုပြုစီမံကိန်း

သင်တန်းနည်းပြများအတွက်

ကျား-မရေးရာ ဖော်ဆောင်ရေး ဆန်းစစ်ချက်

၂၀၁၅-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်

သင်တန်းနည်းပြများအတွက်
ကျား-မရေးရာ ဖော်ဆောင်ရေး ဆန်းစစ်ချက်

Gender Checklist for Community Facilitators/ Technical Facilitators

ကွင်းဆင်းညှိနှိုင်းရေးမှူးများနှင့် ဝန်ထမ်းများအတွက် ကျား-မရေးရာ ဖော်ဆောင်ရေး ဆန်းစစ်ချက်များ

Rationale of the checklist:

It is observed that most CFs, TFs and volunteers are not aware of gender requirements when implementing NCDD project. Some requirements of are still debating betweenCFs and communities particularly the requirement of equal pay for equal work and the active and meaningful participation of women in the project. Sometimes, the operation manual doesn't mention practical gender requirements and management response much in it. That is because this checklist is designed in order to enhance the skill on gender integration ofCF's and staff who involve in this project, to reduce gender gap in the project and to inform gender in their daily activities and reporting system.

ကျား-မရေးရာ ဆန်းစစ်လွှာဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

ကျား-မရေးရာညွှန်းကိန်းများကို လူထုဖော်ပြချက်၊ စီမံကိန်း ထည့်သွင်း အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် စီမံကိန်းတွင်ပါဝင်နေသော ဝန်ထမ်းများ အထူးသဖြင့် လူထုနှင့် ထိတွေ့နေရသော ဝန်ထမ်းများသည် ထိုကျား-မရေးရာညွှန်းကိန်းများအပေါ် နားလည်နိုင်မှု အနည်းငယ်လိုအပ်နေသေးကြောင်း လေ့လာသုံးသပ်မိပါသည်။ ထို့ပြင် အချို့သော ကျား-မရေးရာ လိုအပ်ချက်များသည် အထူးသဖြင့် တူညီသောအလုပ်အတွက် တူညီသောလုပ်အားခရပိုင်ခွင့်နှင့် စီမံကိန်းများတွင် အမျိုးသမီးများ တက်တက်ကြွကြွပါဝင်ခွင့် ဆိုသည့်အချက်များတွင် ဒေသခံများအနေဖြင့် အပြည့်အဝ လက်ခံကျင့်သုံးရန်ခက်ခဲနေသည်။ လက်ရှိကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာနကထုတ်ဝေထားသော လူထုဖော်ပြချက်စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ရေး လက်စွဲတွင်လည်း ကျား-မရေးရာနှင့်ပတ်သက်သော လုပ်ဆောင်ရန်နည်းလမ်းများ၊ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ချက်များကို အကျယ်တဝင့် ဆွေးနွေးထားခြင်း မတွေ့ရပါ။ သို့အတွက်ကြောင့် စီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေကြသော ဝန်ထမ်းများ၊ ကွင်းဆင်းညှိနှိုင်းရေးမှူးများ ပိုပြီးလက်တွေ့ကျသော ကျား-မရေးရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်၊ စီမံချက်အတွင်း ကျား-မရေးရာ မညီမျှမှုများကိုလျော့ချနိုင်ရန်နှင့် မိမိတို့လုပ်ဆောင်နေသော နေ့စဉ် လုပ်ငန်းဆောင်တာများနှင့် အစီရင်ခံစာပြုစုခြင်းများတွင် ကျား-မရေးရာကို ထင်ဟပ်စေရန် ရည်ရွယ်ပြီး ဤကျား-မရေးရာအကောင်အထည်ဖော်ရေး ဆန်းစစ်လွှာကို ပြုလုပ်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

Gender Equality in NCDDP:

Gender is socially and culturally constructed such as women and men are taught in their life how to be behaved and acted because of their anatomy by their families and societies. Because of this biological difference, privileges and disadvantages varies among men and women even sometimes among in their homogenous group. Contextually and practically, the practices of promoting gender equality are also differed among development actors according places, races and political situation. What NCDDP belief is that by practicing the following gender requirements in this current infrastructure project, which is supported by WB, will be able to enhance gender equality in Myanmar.

- 50-50 requirement for village project support committee
- At least one member of each project sub-committee members are women
- At least one sub-project per village tract is identified by women
- The practice of equal pay for equal work
- Integrating gender aspects in project cycle

လူထုပတ်ဝန်းကျင်စီမံကိန်း၏ လက်ခံကျင့်သုံးနေသော ကျား-မရေးရာ တန်းတူညီမျှရေး

ကျား-မရေးရာသည် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမှုရေးရာအရ တည်ဆောက်ထားသောအရာ ဖြစ်သည့်အလျောက် အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားတို့သည် မိမိတို့၏ဘဝတွင် မိမိတို့၏ ဇီဝပေဒတည်ဆောက်ပုံအရ မည်သို့ပြုမူနေထိုင်ရမည်၊ မည်သို့လုပ်ဆောင်ရမည်ကို မိမိတို့၏မိသားစုမှသော်လည်းကောင်း၊ မိမိတို့၏ပတ်ဝန်းကျင်မှ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ သင်ကြားခြင်းခံခဲ့ကြရသည်။ ထိုဇီဝပေဒ ခြားနားချက်များကြောင့်လည်း အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားတို့အကြား တစ်ခါတစ်ရံ အမျိုးသမီးသို့မဟုတ် အမျိုးသားအချင်းချင်းကြားရှိ အရေးပေးခံရမှုများနှင့် နှစ်နာဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်။ နေရာဒေသအလိုက်နှင့် အခြေအနေအပြားမှုတို့ပေါ်မူတည်၍ ကျား-မရေးရာတန်းတူညီမျှရေးနှင့်ပတ်သက်သော ဖော်ဆောင်မှုများနှင့် လက်တွေ့ကျင့်ဆောင်မှုများ ကွဲပြားကြပါသည်။ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအရ လက်တွေ့ ကျင့်ဆောင်မှုများ ကွဲပြားခြားနားသည်ဆိုသော်လည်း ကမ္ဘာ့ဘဏ်က ပံ့ပိုးထားသော ဤလူထုပတ်ဝန်းကျင်စီမံကိန်း ယုံကြည်ထားသည်မှာ မိမိတို့ စီမံကိန်းဦးတည်ရာဒေသနှင့် လူထုများအကြား အောက်ပါ ကျား-မရေးရာ လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ဆောင်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျား-မရေးရာတန်းတူညီမျှမှုရှိရေးကို တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

- ရပ်ကွက်ကျေးရွာရှိ စီမံကိန်းအထောက်အကူပြု ကော်မတီများတွင် ပါဝင်သော အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား (၅၀-၅၀) အချိုးညီမျှမှု
- ထိုအထောက်အကူပြုကော်မတီများထဲမှ ဆပ်ကော်မတီဝင်များတွင်လည်း အနည်းဆုံး အမျိုးသမီးတစ်ဦးပါရန်
- ကျေးရွာအုပ်စုများတွင် အကောင်အထည်ဖော်နေသော လုပ်ငန်းစီမံချက်များတွင် အမျိုးသမီးအုပ်စုများမှ ရွေးချယ်ပြီး အကြံပြုထားသော လုပ်ငန်းစီမံချက် အနည်းဆုံး တစ်ခုဖြစ်ရန်
- တူညီသောအလုပ်အတွက် တူညီသောလုပ်ခခံစားခွင့်
- စီမံကိန်းစက်ဝန်းများတွင် ကျား-မရေးရာကို ထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း

Instruction to use this checklist:

This checklist is designed to strengthen gender aspects in all the work that we do. It is explained that what things need to be prepared before we do and what questions we need to raise in our field work and why this question/ fact that we need to bring/ report back..etc. However, we don't need to follow all steps at a time; we can pick only the relevant step or area up when we go to the field and use as appropriate.

ကျား-မရေးရာဖော်ဆောင်ရေးလမ်းညွှန်ကို အသုံးပြုနည်း

ဤကျား-မရေးရာ ဖော်ဆောင်ရေးလမ်းညွှန်သည် ကျွန်ုပ်တို့ လုပ်ဆောင်နေသော လုပ်ငန်းမှန်သမျှတွင် ကျား-မရေးရာ အမြင်များကို ထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်နိုင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ရပ်ကွက်ကျေးရွာသို့ကွင်းဆင်းမှုများ မပြုလုပ်မီ မည်သည့်လုပ်ဆောင်ချက်များ မစတင်မီ မည်သည့်အရာများကို ပြင်ဆင်သင့်သည်၊ မည်သည့် မေးခွန်းများပြင်ဆင်ထားသင့်သည်၊ မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ထိုမေးခွန်းများမေးသင့်ပြီး မည်သည့်အချက်အလက်များကို ဘာကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ အစီရင်ခံစာတွင် ထည့်သွင်းသင့်သည်ကို ရှင်းပြထားပါသည်။ သို့သော် အချက်အလားကို တစ်ချိန်တည်းတွင် လုပ်ဆောင်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်းမျိုး မဟုတ်ပါ။ မိမိ/ကျွန်ုပ်တို့နှင့် သင့်တော်သော လုပ်ငန်းအချိန်၊ အဆင့်နှင့် ကိုက်ညီသောအချက်များကိုသာ လိုအပ်သလို ပြင်ဆင် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

Prior to Village's Orientation Meeting လုပ်ငန်းမိတ်ဆက်အစည်းအဝေး မစတင်မီအချိန်

- Before villages meeting, ensure meeting with the Township Leaders, Township DRD, and meeting with different stakeholders in the township to assess villages information and meet with existing groups (such as religious group, men's group, women's group..etc) to assess their access to resources, traditional practices, religions, livelihood, poverty, population, seasonal calendar.
- စီမံကိန်းလုပ်ဆောင်မည့် မြို့နယ်ရှိ ကျေးလက်ဦးစီးဌာနမှ ပုဂ္ဂိုလ်များ ခေါင်းဆောင်များ ဦးစွာတွေ့ဆုံကာ မြို့နယ်ရှိ ဘာသာရေးအုပ်စု၊ လူမှုရေးအုပ်စု၊ အမျိုးသမီးအဖွဲ့ အစရှိသော အဓိက ခေါင်းဆောင်/ အုပ်စုများနှင့် တွေ့ဆုံပြီး မြို့နယ်ရှိ ဒေသခံများ၏ အရင်းအမြစ်များအပေါ်ကို လက်လှမ်းမီ သုံးစွဲနိုင်မှုအခြေအနေ၊ ၎င်းတို့၏ ရိုးရာဓလေ့များ၊ ဘာသာတရား၊ လုပ်ငန်းများ/အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ၊ ဆင်းရဲမှု၊ လူဦးရေနှင့် ဒေသ၏ ရာသီပြုကွဲဒဏ်များ အကြောင်းကို ကြိုတင်လေ့လာထားရန်။
- Develop a simple outreach plan using information gathered from the stakeholder mapping/ meeting with Township level focal points.
- မြို့နယ်ပုဂ္ဂိုလ်များက ဒေသ၏ အခြေအနေများကို လေ့လာ သုံးသပ်ပြီးပါက ထိုရရှိလာသော သတင်းအချက်အလက်များအပေါ် မူတည်ပြီး ရိုးရှင်းသော ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ ရေးဆွဲရန်။
- Prepare an overview of gender aspects in the project cycles.
- နောက်လုပ်ငန်းအဆင့်များအတွက် လုပ်ငန်း စီမံချက်များတွင် ကျား-မရေးရာများကို ထည့်သွင်းပြောဆိုနိုင်ရန် ၎င်းနှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက်အချုပ်ကို ပြင်ဆင်ထားပါ။
- Make sure all information gathered is recorded/ documented.
- ရရှိလာသော သတင်းအချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း လုပ်ဆောင်ရန်။

Orientation/ Introduction to CDD (first village meeting) လုပ်ငန်းမိတ်ဆက်အစည်းအဝေး

- Organize a village orientation meeting with villages' stakeholders using the outreach plan
- မိမိတို့ ကြိုတင် ရေးဆွဲထားသော လုပ်ငန်း အစီအစဉ်အတိုင်း ကျေးရွာဒေသရှိ အဓိကအုပ်စုများနှင့် စီမံကိန်း မိတ်ဆက်ခြင်း အစည်းအဝေး ပြုလုပ်ပါ။
- FC needs to ensure that:
 - key stakeholders are invited in advance
 - appropriate meeting time for both male and female villagers
 - use appropriate language(s)
 - encourage women to participate and speak out during the meeting

- အစည်းအဝေးမပြုလုပ်မီ ကြိုတင်စဉ်းစားရန်မှာ
 - အစည်းအဝေးတွင် အရေးကြီးလိုအပ်သော အဓိကအုပ်စုများ ကြိုတင်ဖိတ်ကြားထားခြင်းရှိ/မရှိ
 - သတ်မှတ်လိုက်သော အစည်းအဝေးချိန်သည် အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားများ အားလုံးတက်ရောက်နိုင်သော အချိန်နှင့် နေရာ ဟုတ်မဟုတ်
 - အစည်းအဝေးအတွင်း အသုံးပြုသော ဘာသာစကားများ ဒေသခံများအတွက် သင့်လျော်မှုရှိ/မရှိ
 - အစည်းအဝေးတွင် အမျိုးသမီးအုပ်စုများ စကားပြောလာအောင် နည်းလမ်းများလုပ်ဆောင်ခြင်းရှိ/မရှိ

- Preparation on increasing the understanding of villagers' livelihood - mapping seasonal calendar and time use (or Mapping out activity profile of men and women and access to resources: who does what? & who access what/ who owns what?) of the villagers.

- ကျေးရွာရပ်ကွက်ရှိ ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့်ပတ်သက်သော လုပ်ငန်းသဘာဝများကို လေ့လာရန်၊ ထိုအထဲတွင် ဘယ်သူက ဘာလုပ်သည်၊ အမျိုးသမီး/သားတို့၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို လေ့လာပြီး ၎င်းတို့နှင့် ပတ်သက်သော လုပ်ငန်းရာသီပြက္ခဒိန်ကို ရေးဆွဲပြီး ၎င်းတို့၏ အချိန်အသုံးပြုမှုကို လေ့လာရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု

- Conduct wealth ranking during the meeting and poverty by population
- အစည်းအဝေးတွင် ဒေသခံများ၏ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုနှင့် ဆင်းရဲမှု အခြေအနေများကို လူဦးရေအလိုက် လေ့လာမှု

- Selection of VPSC (if you form the committee during orientation..)
 - explain quota system for women in the committee and any sub-committee (50-50 participation)
 - encourage women to participate in the committee
 - explain roles and responsibilities
 - documentation of key issues related to gender that villagers raise especially during the explanation on gender aspects in the project cycle.

- အကယ်၍ သင်သည် စီမံကိန်းမိတ်ဆက်ခြင်းအစည်းအဝေးတွင် ကျေးရွာ၏ စီမံကိန်းအထောက်အကူပြု လုပ်ငန်းအဖွဲ့ဝင်များ တစ်ဆက်တည်းရွေးချယ်သည်ဆိုပါက သတိထားရမည့်အရာများမှာ -
 - အမျိုးသမီးများ ပိုမိုပါဝင်လာနိုင်စေရန်အတွက် အမျိုးသမီးဦးစားပေးစနစ် (သို့မဟုတ်) ခွဲတမ်းစနစ်အကြောင်းကို ဒေသခံများအား ရှင်းပြခြင်း ရှိ/မရှိ (၅၀:၅၀ ပါဝင်မှု)
 - အမျိုးသမီးများကော်မတီများတွင် ပါဝင်လာပြီး အားပေးအားမြှောက်မှု ရှိ/မရှိ
 - ကော်မတီဝင်အမျိုးသမီးအမျိုးသားများ၏ လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကို သေချာစွာ ရှင်းပြထားခြင်း ရှိ/မရှိ
 - ကျား-မရေးရာ လိုအပ်ချက်/အမြင်များနှင့် ပတ်သက်သော အမြင်များရှင်းပြရာတွင် ဒေသခံများမှ ထွက်ပေါ်လာသော ကျား-မရေးရာနှင့် ပတ်သက်သော အဖြစ်အပျက်များ၊ ပြဿနာများကို သေချာစွာ မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ရှိ/မရှိ

- Provide an overview of gender aspects in the project cycles using prepared communication tools.
- စီမံကိန်းတွင် ချမှတ်ထားသော ကျား-မရေးရာလိုအပ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရှင်းပြရန်၊ အသင့်ရှိထားသော ပညာပေးစာစောင်များ၊ ပညာပေးအထောက်အကူပြု ပစ္စည်းများ အသုံးပြု၍လည်း ရှင်းပြနိုင်ပါသည်။

- Clarify concerns or questions
- ဒေသခံအမျိုးသမီး/သားများတင်ပြလာသော စိုးရိမ်မှုများ၊ မေးခွန်းများအပေါ် သေချာစွာ ပြန်လည် ရှင်းပြခြင်းရှိ/မရှိ
- Ensuring women that there will be training and coaching support.
- အမျိုးသမီးများအတွက် ဦးဆောင်လမ်းပြနှင့် လမ်းညွှန်ပြသပေးနိုင်သော အထောက်အပံ့၊ အစီအစဉ်များ လျာထားမှု
- Check whether all different kinds of women have involved in the orientation meeting. If not, try to reach and visit some of the sample group who were not participated in the meeting and get their opinion.
- အစည်းအဝေးတွင် ပေါင်းစုံသော အမျိုးသမီး၊အမျိုးသားများ ပါဝင်လာခြင်း ရှိ/မရှိ စစ်ဆေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ အကယ်၍ ပါဝင်လာနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့သော် အချို့သော တွေ့ဆုံရန်သင့်သော အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားတို့နှင့် တွေ့ဆုံကာ ၎င်းတို့၏ အမြင်များကိုလည်း ရယူသင့်ပါသည်။
- Develop an overview of village profile
- အားလုံးကို လေ့လာပြီးပါက ကျေးရွာ၊ ရပ်ကွက်၏ ရာဇဝင်သမိုင်းအကျဉ်းကို ပြုစုထားရန်

Forming Village Project Support Committee

(This activity could be combined with 1st village meeting if time is favored)

ကျေးရွာအဆင့် စီမံကိန်းအထောက်အကူပြုကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းခြင်း

(အချိန်ရှိပါက ၎င်းကို ပထမဦးဆုံးပြုလုပ်သော စီမံကိန်း မိတ်ဆက် အစည်းအဝေးတွင် ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။)

- Explain the communities about equal participation of women and men in the project support committee and at all sub-committee (to explain the need of quota system: 50/50 participation and at least one woman participation in any sub-committee and gender aspects in project cycle.)
- ပထမဦးဆုံး ကော်မတီဖွဲ့စည်းသည့် အစည်းအဝေးတွင် စီမံကိန်းရှိ ကျား-မရေးရာ လိုအပ်ချက်/အမြင်များ အထူးသဖြင့် မည်သည့်လုပ်ငန်းကော်မတီတွင်မဆို အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား အချိုးတူပါဝင်နိုင်ရေး (ဥပမာ- ၅၀/၅၀ ပူးပေါင်း ပါဝင်ခြင်းမူ၊ ဆပ်ကော်မတီတိုင်းတွင် အနည်းဆုံးအမျိုးသမီးတစ်ဦးပါဝင်စေမှု၊ လုပ်ငန်းစီမံချက်၏မည်သည့် ကဏ္ဍတွင်မဆို ကျား-မရေးရာအမြင်ကို ထည့်သွင်းခြင်းမူ.. စသည်) တို့ကို ရှင်းပြရန်လိုအပ်ပါသည်။
- Ensure women’s representation is at decision-making level at any sub-committee (eg. Leader of Procurement, finance, M&E..etc), this is just a minimum requirement and women’s representative can be more than one if it is possible.
- စီမံကိန်းကော်မတီ၊ ဆပ်ကော်မတီများအတွင်း အမျိုးသမီးများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရေးအဆင့်တွင် ပါဝင်မှုရှိ/မရှိ သေချာပါစေ။ (ဥပမာ- ဝယ်ယူရေးကော်မတီတွင် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်မှု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခြားကော်မတီများတွင် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်မှု..စသည်)။ ဤလိုပုံဆောင်ချက်သည် အနည်းဆုံးသော လိုအပ်ချက်ဖြစ်သော်လည်း တစ်ဦးထက် မကသော အမျိုးသမီးများ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

- Encourage women's group to speak out and try to get their idea as much as possible during the meetings. To do this, you may sometimes need to interrupt and stop men and invite women to discuss.
- အစည်းအဝေးတွင် အမျိုးသမီးများ စကားပြောလာဖို့၊ ဆွေးနွေးလာနိုင်ဖို့အတွက် တစ်ခါတစ်ရံ တက်ရောက်လာသူ အမျိုးသားများ စကားပြောခြင်းကို ကြားဝင်ရခြင်းများ၊ စကားပြောနေရာမှ ခဏရပ်ခိုင်းခြင်းများ လုပ်ဆောင်ရန် လိုကောင်းလိုလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများပြောလာအောင် ဖိတ်ခေါ်ရမည် ဖြစ်သည်။
- Setting clear roles and responsibilities of women and men after forming committee (any sub-committee) and make transparency with the rest of communities as well.
- မည်သည့် ဆပ်ကော်မတီအတွက်မဆို အဖွဲ့ဝင်၊ ခေါင်းဆောင်..စသည်တို့အတွက် လုပ်ဆောင်ရမည့်တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများကို သေချာစွာ ရှင်းပြီး အခြားသော ဒေသခံများနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိအောင် လုပ်ဆောင်ပါ။
- Documentation on committee members lists and their roles and responsibilities
- အဖွဲ့ဝင်စာရင်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများကို မှတ်တမ်းတင်ထားရန်။
- Selection of village representative for VPSC, one male and one female system should be discussed if it is possible.
- ကျေးရွာအဆင့် စီ/ထောက်များ ရွေးချယ်ရာတွင် ဖြစ်နိုင်ပါက မည်သည့် ဆပ်ကော်မတီအတွက်မဆို အမျိုးသမီး တစ်ဦး၊ အမျိုးသားတစ်ဦး ခွဲတမ်းစနစ်များကို ဒေသခံများနှင့် ဆွေးနွေးကျင့်သုံးသင့်သည်။
- Make sure that the selection is free from elite influence.
- ကော်မတီဝင်များရွေးချယ်ရာတွင် ဒေသအတွင်းရှိ လူအုပ်စုတစ်စု/လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး၏ လွှမ်းမိုးမှုများမှ ကင်းအောင် ဆောင်ရွက်ရန်။
- If it is needed, women's empowerment trainings/ mentoring supports (such as women's leadership, women and financial management, communication and facilitation..etc) to be arranged.
- အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင်များအတွက် သီးသန့် စွမ်းရည်မြှင့်သင်တန်းများ/အထောက်အပံ့များ (ဥပမာ- အမျိုးသမီးခေါင်းဆောင်မှုသင်တန်း၊ ဘဏ္ဍာငွေ စီမံခန့်ခွဲမှုသင်တန်း၊ ဆက်သွယ်ဆက်ဆံရေးနှင့် ညှိနှိုင်းပံ့ပိုးသူများ ရှိသင့်သော အရည်အချင်းမြှင့်သင်တန်း...အစရှိသည်) တို့ကို စီစဉ်ပေးရန်။
- Ensure meeting are arranged as women's friendly time and place to fully exercise their decision making power.
- အမျိုးသမီးကော်မတီများအနေဖြင့် မိမိတို့၏ တာဝန်အလိုက် မိမိတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းပါဝါကို အပြည့်အဝ လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း ရှိ/မရှိ သုံးသပ်ရန်နှင့် ထိုသို့အသုံးပြုနိုင်ရန် ပြုလုပ်သော လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ၊ အစည်းအဝေး များသည် အမျိုးသမီးများအတွက် အဆင်ပြေနိုင်သောအချိန်နှင့် နေရာ စသည်တို့သည် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်နိုင် သော အချိန်နှင့် နေရာဖြစ်ရန်။

Organize meeting at Village Level (for Sub-projects) and identifying the needs of men and women/
doing village visioning (2nd village meeting)

အမျိုးသမီး၊အမျိုးသားတို့၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းခွဲများအတွက်
အစည်းအဝေးပြုလုပ်ခြင်း

- Preparation for the meeting
- အစည်းအဝေးအတွက် ဦးစွာ အစီအစဉ်ရေးဆွဲပါ။
- FC needs to ensure that:
 - key stakeholders are invited in advance
 - appropriate time/place that both male and female villagers could attend
 - use appropriate language(s)
- ကွင်းဆင်းညှိနှိုင်းရေးမှူးများအနေဖြင့် အောက်ပါအချက်များကို သေချာအောင်ပြုလုပ်ပါ။
 - အဓိကတာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များကို ကြိုတင်ဖိတ်ကြားထားခြင်း ရှိ/မရှိ
 - အစည်းအဝေးသည် အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား နှစ်ဦးလုံးအတွက် သင့်လျော်သော၊ တက်ရောက်နိုင်သော အချိန်နှင့် နေရာ ဟုတ်/မဟုတ်
 - အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား နှစ်ဦးစလုံး နားလည်နိုင်သော ဘာသာစကားများ ရွေးချယ် အသုံးပြုခြင်း ရှိ/မရှိ
- Encouragewomen (not only committee members but, different kinds of women) to participate
- အစည်းအဝေးတွင် အမျိုးသမီးကော်မတီဝင်များသာမက အခြားသောအမျိုးသမီးများ ပူးပေါင်း ပါဝင်လာစေရေးအတွက် တွန်းအားပေးရန်။
- Conduct a separate meeting for men and women when identifying needs and interests of them.
- အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားတို့၏ လိုအပ်ချက်နှင့် စိတ်ဝင်စားမှုများကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် အမျိုးသမီးအတွက် သီးသန့်၊ အမျိုးသားအတွက် သီးသန့်အစည်းအဝေး (သို့မဟုတ်) သီးသန့်အုပ်စု ဆွေးနွေးခြင်းများ ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။
- In both group meetings: make sure different types of women and men are involved to represent for different kinds of people’s priorities and needs.
- မည်သည့်အစည်းအဝေးတွင်မဆို အမျိုးအမျိုးသော အမျိုးသမီး/အမျိုးသားများ ပါဝင်နိုင်အောင်လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ သို့မှသာ တင်ပြလာသော အဆိုပြုလွှာ/စီမံကိန်းများသည် မတူကွဲပြားသော/ပေါင်းစုံသော လူထုကို ကိုယ်စားပြုသော စီမံကိန်း/လုပ်ငန်းမျိုးဖြစ်မည်။
- If you think that some group are not presented at the meeting, go directly to the remaining people (can select one poor/ vulnerable/ homeless man and woman) and interview with them if they are important to meet.
- အကယ်၍ အစည်းအဝေးတွင် အခြားအရေးကြီးသော အုပ်စုများ မပါဝင်သေးဟု သင်ထင်ခဲ့သော် ၎င်းတို့ထံသို့ တိုက်ရိုက် သွားရောက် လေ့လာသင့်သည်။ (အားလုံးကိုတွေ့ရန်မလိုအပ်ဘဲ ကိုယ်စားပြုအနေဖြင့် ဆင်းရဲသော/အိုးအိမ် မဲ့သော/ဖယ်ကြည့်ခံနေရသော အမျိုးသမီးတစ်ဦး၊ အမျိုးသားတစ်ဦးကိုသာ ရွေးချယ် မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။)

- Based on the discussion of the different groups/ the requested activities by women or men, need to be prioritized the needs of men and women whether each of their proposal are feasible and cost-effectiveness and whether it is every body's priority and is there any budget for women's empowerment program..etc. This is to be transparent among the communities either.
- အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားအုပ်စုများမှ တင်ပြလာသော စီမံချက်များ၊ အဆိုပြုလွှာများသည် အားလုံး၏ဦးစားပေးမှုဟုတ်မဟုတ်၊ အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေ ရှိ/မရှိ၊ ကုန်ကျစရိတ်အားဖြင့် ကျိုးကြောင်းခိုင်လုံမှု ရှိ/မရှိနှင့် အမျိုးသမီးများ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့် အစီအစဉ်များအတွက် ဘဏ္ဍာငွေလျာထားချက်ပါ/မပါနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရန် အားလုံးနှင့် ပြန်လည် စိစစ်ရန် လိုအပ်သည်။
- Need to record the final proposal of the communities (be separate women and men's request) as per operation manual.
- ပြီးလျှင် လုပ်ငန်းစီမံချက် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရေးလက်စွဲပါအတိုင်း အတည်ပြုထားသော စီမံချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ရန် (မှတ်တမ်းတင်ရာတွင် အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားတို့၏ တင်ပြချက်များကို သီးခြား မှတ်တမ်းတင်ရန်ဖြစ်သည်။)
- If women's proposals are in relation to livelihood or if the selected villages' needs and problems are more on livelihood, please record it and explore thiswith them how to incorporate in infrastructure project that allowed by the NCDD.
- အကယ်၍ စီမံကိန်းမှ ရွေးချယ်လိုက်သော ကျေးရွာ၏ အဓိက ကြုံတွေ့နေရသော ပြဿနာနှင့် လိုအပ်ချက်များ သို့မဟုတ် အမျိုးသမီးများ တင်ပြလာသော စီမံချက်များသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြဿနာ အများစုဖြစ်ပါက ၎င်းကို မှတ်တမ်းတင်ပြီး ဒေသခံများနှင့်တိုင်ပင်ကာ လက်ရှိ လူထုဗဟိုပြု စီမံကိန်းမှ သတ်မှတ်ထားသော အခြေခံအဆောက်အအုံစီမံကိန်းနှင့် မည်သို့အံဝင်ခွင့်ကျဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်မည့်အကြောင်းကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန်။
- When conduct mixed group meeting; CF needs to ensure that:
 - seating arrangement (do not allow women to sit at the back..)
 - facilitate to allow women to speak
 - appropriate language usage
 - separate women and men when assessing their the needs
- အမျိုးသမီးအမျိုးသားရောပြီးအစည်းအဝေး ပြုလုပ်ပါက ကွင်းဆင်း ညှိနှိုင်းရေးမှူးများအနေဖြင့် အောက်ပါအချက်များကို သတိထားရန်လိုအပ်သည်။
 - ထိုင်ခုံနေရာချထားရေး (အမျိုးသမီးများအား အစည်းအဝေးခန်းမ၏ အနောက်ဘက်များ၌သာ ထိုင်ခြင်းကို ခွင့်မပြုပါနှင့်)
 - အမျိုးသမီးများ စကားပြောလာအောင် ညှိနှိုင်း လှုံ့ဆော်ပါ
 - သင့်လျော်သော စကား အသုံးအနှုန်းများ အသုံးပြုရန် မမေ့ပါနှင့်
 - အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားတို့၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ပြဿနာများကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် သီးသန့်အုပ်စုဖွဲ့ ရန်မမေ့ပါနှင့်

- Making smaller group can get voices from different people even though you mixed the group. When let them do group exercise for sub-project, make sure that you have provided guide questions to the group (eg. 1) What are the problems that women/ men face? 2) what can be done to solve these problems? 3) how will it be benefited to the whole communities/ men and women by doing the proposed activities?.. etc)
- အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား မည်သို့ပင်ရောထားသော အစည်းအဝေး၊ သင်တန်းမဆို အုပ်စုငယ်များဖွဲ့ပြီး ဝိုင်းဖွဲ့ဆွေးနွေးစေပါက လူပေါင်းစုံတို့၏ အသံကို ကြားနိုင်ပါသည်။ သို့တွက်ကြောင့် အုပ်စုခွဲရန် မမေ့ပါနှင့်။ အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးသည့် အချိန်တွင် လမ်းညွှန်ချက်များ (ဥပမာ- (၁) လက်ရှိကျေးရွာတွင် အမျိုးသမီး/အမျိုးသားတို့ ကြုံတွေ့နေရသော ပြဿနာ/အခက်အခဲ (၂) ထိုပြဿနာများကို မည်သည့် အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ပြေလည်နိုင်မည်နည်း၊ (၃) ထိုလုပ်ဆောင်ချက်ကြောင့် ကျေးရွာရှိ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားကို မည်မျှလောက် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိစေမည်နည်း။ ..စသည်) ကို ပေးရန်မမေ့ပါနှင့်။
- When raising questions and responding to the communities; try to get response/ answers from women’s representatives. If men are too much influence let men stop talking and give chances to women. Even in the homogenous group, ask young women to raise and answer the questions like “how do you think what’s your anty said..etc.)
- မေးခွန်းများမေးခြင်းနှင့် တုံ့ပြန်ချက်များ ပေးရာတွင် အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်များအား ဦးတည်မေးခြင်း၊ ဖြေရှင်းချက်များပေးခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်သင့်သည်။ အကယ်၍ အမျိုးသားများ၏ လွှမ်းမိုးမှုများ အရမ်းများပါက ၎င်းတို့ကို ခေတ္တခဏ ရပ်ခိုင်းသင့်ပါက ရပ်ခိုင်းရမည်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးအချင်းချင်း အုပ်စုအတွင်းမှာပင် ငယ်ရွယ်သော အမျိုးသမီးများ မေးခွန်းမေးလာအောင်၊ စကားပြောလာအောင်၊ အခွင့်အရေးပေးနိုင်အောင် ဖန်တီးပေးရပါမည်။
- Summarize and documentation the meeting results with the communities.
- အစည်းအဝေးမှ ရလဒ်များကို ဒေသခံများနှင့် အတူတကွ အနှစ်ချုပ်ကာ ရလဒ်များအားလုံးကို မှတ်တမ်းတင်ထားရန်နှင့် အချက်အလက်များ သွင်းထားရန်။

Forming or selecting Village Tract Project Support Committee/ Project Implementing Committee
ကျေးရွာအုပ်စု စီ/ထောက်ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းခြင်း/ ရွေးချယ်ခြင်း

- Make sure one woman and one man from villages are invited to attend VTPSC selection meeting in advance.
- ကျေးရွာအဆင့်တွင်ရွေးချယ်ထားသော ကော်မတီဝင်များထဲမှ အမျိုးသမီးတစ်ဦး၊ အမျိုးသားတစ်ဦးကို ကိုယ်စားလှယ်အနေဖြင့် ကျေးရွာအုပ်စုအစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ရန် ကြိုတင်ဖိတ်ကြားထားရန်
- Ensure meeting time and place are favored to both women and men.
- အစည်းအဝေးပြုလုပ်သော အချိန်နေရာသည် အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားတို့ တက်ရောက်နိုင်သောအချိန် ဖြစ်ရန်

- Ensure travel, safety, and accommodation for women and men are arranged in advance.
- အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားများအတွက် လိုအပ်သောခရီး၊ လုံခြုံမှုနှင့် ညဉ့်အိပ်ညဉ့်နေ အစီအစဉ်များ ကြိုတင်စီစဉ်ထားခြင်း ရှိ/မရှိ
- Explain gender requirements to the meeting attendances and make sure quota for women (50% of members of VTPSC should be women) when selecting VTPSC
- အစည်းအဝေး တက်ရောက်လာသူများကို ကျား-မရေးရာလိုအပ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရှင်းပြရန်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စုကော်မတီဝင်များ ရွေးချယ်ရာတွင် အမျိုးသမီးများအတွက် အမျိုးကျ ခွဲတမ်းစနစ်ကို ပြောပြရန် (ဥပမာ - ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များထဲတွင် အမျိုးသမီး ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း ပါရန်)
- Ensure women are selected at leadership position (make quota for women like if man is elected as president, woman should be at vice-president.)
- အမျိုးသမီးများ ဦးဆောင်မှုအပိုင်းတွင်လည်း ရွေးချယ်ခြင်းခံရမှုရှိလာအောင် သေချာစွာ လုပ်ဆောင်ပါ။ (လိုအပ်ပါက အမျိုးကျ ခွဲတမ်းစနစ်ကို ကျင့်သုံးပါစေ။ ဥပမာ- အမျိုးသားတစ်ဦးကို ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ရွေးချယ်ကြသော် အမျိုးသမီးကို ဒုတိယခေါင်းဆောင်အဖြစ် ရွေးချယ်ရန် ပြောပြပါ။)
- Explain roles and responsibilities and code of conduct of VTPSC members
- ကျေးရွာအုပ်စု စီ/ထောက်ကော်မတီဝင်များနှင့် ပတ်သက်သော ကျင့်ဝတ်များ၊ ဆောင်ရန်-ရှောင်ရန်များနှင့် တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများကို ရှင်းပြခြင်း ရှိ/မရှိ
- Encourage women and men to speak out during the meeting.
- အစည်းအဝေးအတွင်း အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားများ ပြောဆို ဆွေးနွေးလာအောင် စည်းရုံးပြောဆိုခြင်းများ
- Explain gender requirements in NCDD and explain there will be some capacity building training followed. Also can ask what capacity building training that they would like to receive and this will be followed if needed.
- ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များကို ကျား-မရေးရာ လိုအပ်ချက်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ရှင်းပြပေးရန်နှင့် ကော်မတီများအတွက် နောက်ထပ် စွမ်းရည်မြှင့်သင်တန်းများ လုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ထိုစွမ်းရည်မြှင့်သင်တန်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး မည်သည့်သင်တန်းများ လိုအပ်သည်/စိတ်ဝင်စားသည်ကို မေးရန်နှင့် လိုအပ်ပါက သင်တန်းများဆက်လက်ပြုလုပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောရန်။
- Note: the selection of village tract project support committee, this activity should be done after all villages' meeting.
- မှတ်ချက်။ ။ ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့် စီမံကိန်းအထောက်အကူပြု ကော်မတီဝင်များ ရွေးချယ်ခြင်းကို ကျေးရွာအဆင့် စီမံကိန်းမိတ်ဆက်အစီအစဉ်များ၊ အစည်းအဝေးများအားလုံး ပြီးမြောက်ပြီးမှသာလျှင် လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

Organize meeting at Village Tract Level (safeguards for sub-projects or selection of sub-project)

စီမံကိန်းများလုပ်ငန်းခွဲများ ရွေးချယ်ခြင်း သို့မဟုတ် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းခွဲများ ရွေးချယ်နိုင်ရေး လုပ်ငန်းကော်မတီ အစည်းအဝေး

- Explain gender requirements before project selection especially it is needed to explain about quota for women's identified project and make sure whether women's identified sub-project is selected.
- စီမံကိန်းလုပ်ငန်းခွဲများ ရွေးချယ်မှု မစတင်မီ စီမံကိန်းမှသတ်မှတ်ထားသော ကျား-မရေးရာ လိုအပ်ချက်များကို ရှင်းပြရန် လိုအပ်သည်။ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများ ပိုမို ပူးပေါင်း ပါဝင်လာနိုင်ရေးအတွက် အချိုးကျ ခွဲတမ်းစနစ် အကြောင်းနှင့် အမျိုးသမီးများ ရွေးချယ်သောစီမံကိန်းများရွေးချယ်ရေးကို နားလည်အောင်ရှင်းပြရန် လိုအပ်ပါသည်။
- FC needs to ensure that:
 - key stakeholders are invited in advance
 - appropriate time/place that both male and female villagers could attend
 - Arrange accommodation/ travel/ child care facilities...etc for women who faced difficulty in these in advance
 - use appropriate language(s)
- ကွင်းဆင်းညှိနှိုင်းရေးမှူးများအနေဖြင့် အောက်ပါအချက်များကို သတိထားရန် လိုသည်။
 - အဓိကတာဝန်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင်များကို ကြိုတင် ဖိတ်ကြားထားခြင်းရှိ/မရှိ
 - အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားများ အစည်းအဝေးတက်နိုင်သော အချိန်နှင့် နေရာကို စီစဉ်မှုရှိ/မရှိ
 - ကလေးငယ်ရှိသော၊ ခရီးဝေးတွင်နေသော အမျိုးသမီးများအတွက် ကလေးသူငယ်ပြုစောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ၊ တည်းခိုရန်နေရာများ၊ ခရီးစရိတ်များ ကြိုတင် စီစဉ်ထားရန်
 - အစည်းအဝေးတွင် သင့်လျော်သော စကားအသုံးအနှုန်းများ/အများနားလည်လွယ်သော စကားလုံးများ အသုံးပြုရန် မမေ့ပါနှင့်
- Be consider some special rrangement for women to come to the meeting (personal safety along the trip/ child care for them) (eg. Some organization pay travel fee and accommodation for baby-sister for some women who have child)
- အမျိုးသမီးကော်မတီဝင်များ၊ သာမန်အမျိုးသမီးများကျေးရွာ အုပ်စုအစည်းအဝေးလာနိုင်ရန်အတွက် အထူးလုပ်ဆောင်ချက် (ဥပမာ- ထိုအမျိုးသမီးလာသည့် ခရီးစဉ်တစ်လျှောက်တွင် သူမအတွက် အန္တရာယ်ကင်းမှု/ လုံခြုံစိတ်ချမှု ရှိ-မရှိ၊ အိမ်ထောင်နှင့် ကလေးရှိပါက သူမအတွက် ကလေးထိန်းများစီစဉ်ပေးမှု..စသည်) တို့ကို လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ အချို့သောအဖွဲ့များသည် ထိုအမျိုးသမီးကလေးထိန်းအတွက် ခရီးစရိတ်များ ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊ ကလေးပျော် ကစားစရာများ စီစဉ်ပေးခြင်း စသည်တို့ ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။)
- If woman has to travel alone for village tract meeting, check whether the internal procedures allow woman to bring her accompany/ friend/ relative. It is needed to arrange accommodation/ travel/ food for both village representative and her friend.
- အကယ်၍ အမျိုးသမီးတစ်ဦးတည်း ခရီးဝေးမှ လာရမည်ဆိုပါက ထိုအမျိုးသမီးအား ၎င်း၏ သူငယ်ချင်းများကို ခေါ်လာစေပြီး ထိုသူအား နေရာထိုင်ခင်း၊ ခရီးစရိတ်များစီစဉ်ပေးခြင်း..စသည်တို့လုပ်ပေးနိုင်ခြင်းရှိ/မရှိ အဖွဲ့၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို စစ်ဆေးပြီး လုပ်ဆောင်ပေးသင့်သည်။

- Explain deeply about equal pay for equal work ahead of project implementation and for the purpose of hiring contractor.
- စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်မဖော်မီနှင့် လုပ်ငန်းအတွက် ကန်ထရိုက်များနှင့် စကားပြောသောအခါ ကော်မတီဝင်များ ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ရန် တူညီသော အလုပ်အတွက် တူညီသော ခံစားခွင့် သဘောတရားနှင့်ပတ်သက်ပြီး အကျယ်တဝင့် ရှင်းပြရန်လိုအပ်ပါသည်။
- Make sure whether meeting attendants are raised questions and received clarification.
- အစည်းအဝေး တက်ရောက်လာသူ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားများက မေးခွန်းများမေးခြင်း၊ ၎င်းတို့မေးလာသော မေးခွန်းများအတွက် အဖြေပြန်လည်ရရှိခြင်း ရှိ/မရှိ စစ်ဆေးရန် လိုသည်။
- Make sure whether the selection of sub-projects is free from elite influence/ the influence of some specific group.
- အသေးစား စီမံကိန်းများ ရွေးချယ်ရာတွင် လူအုပ်စုတစ်စု သို့မဟုတ် လူတန်းစားတစ်မျိုး၏ လွှမ်းမိုးမှု မရှိအောင် ပြုလုပ်ရန်။
- Plan and organize gender awareness session for project committee members if it is needed.
- အကယ်၍ အခြေအနေပေးခဲ့သော်/လိုအပ်ခဲ့သော် စီမံကိန်းကော်မတီဝင်များအတွက် ကျား-မရေးရာနှင့် ပတ်သက်သော အမြင်ဖွင့် သင်တန်းများ ပေးခြင်း၊ ပေးနိုင်ရန် စီစဉ်ခြင်းများ ပြုလုပ်သင့်သည်။
- Documentation on the meeting results and keep follow up with that. Make sure the results from VTPSC meeting are informed to the rests of villages.
- အစည်းအဝေးရလဒ်များအားလုံးကို မှတ်တမ်းတင်ရန်နှင့် ထိုအချက်များအတိုင်း လုပ်ငန်းကြီးကြပ် စစ်ဆေးခြင်းများ ပြုလုပ်ရန်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စုစီမံကိန်းအထောက်အကူပြုကော်မတီအစည်းအဝေးရလဒ်များ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် အစည်းအဝေး မတက်ရောက်လာနိုင်သော ကျေးရွာများသို့ ပြန်လည်ပြောပြပေးခြင်း ရှိ/မရှိ စစ်ဆေးရန်။
- After the selection of the sub-projects, CF and gender focal points would need to review gender aspects of the sub-projects such as appropriate place for building water well that women and girls could benefit from the location or providing light for road safety, separate latrines for boys and girls in schools,etc.
- စီမံချက်များ ရွေးချယ်ပြီးပါက ကွင်းဆင်းညှိနှိုင်းရေးမှူးများနှင့် ကျား-မရေးရာ တာဝန်ခံများသည် ထိုစီမံကိန်းများ ဆောက်လုပ်မည့်နေရာ/ဆောင်ရွက်သည့်အခါ အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးငယ်များအတွက် သင့်တော်သော နေရာ ဖြစ်/မဖြစ်၊ ၎င်းတို့အတွက် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိနိုင်/မရှိနိုင်၊ ဆောက်လုပ်သောလမ်းသည် ၎င်းတို့အတွက် လုံခြုံစိတ်ချမှု ရှိ/မရှိ၊ ကျောင်းတွင် ဆောက်လုပ်သော အိမ်သာများသည် မိန်းကလေး၊ ယောက်ျားလေးအတွက် သီးသန့်ဆောက်လုပ်ရန် စီစဉ်မှု ရှိ/မရှိ..စသည်တို့ကို စစ်ဆေးရန်။

Project implementation

စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

- Plan and organize meeting with project suport committee before project implementation.
- စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ခြင်းမပြုမီ စီမံကိန်း ကော်မတီဝင်များ (ဒေသခံများအပါအဝင်) နှင့် အစည်းအဝေး ပြုလုပ်နိုင်ရန် အစီအစဉ် လျာထားရန်။
- Prepare note for the definition of "equal pay for equal work" before the meeting.
- အစည်းအဝေးမတိုင်ခင် တူညီသော အလုပ်အတွက် ညီမျှသော လုပ်အားခ ခံစားခွင့်နှင့် ပတ်သက်ပြီး အချက်အလက်များ စုဆောင်းထားရန်။
- Explain equal pay for equal work: if there is resistance, do not against them, just ask them "why" and get opinion from both men and women and find alternative ways for the solution together in the meeting.
- အစည်းအဝေးတွင် တူညီသော အလုပ်အတွက် ညီမျှသော လုပ်အားခခံစားခွင့်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ဖြစ်စဉ်များ၊ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော နည်းလမ်းများကို ရှင်းပြရန်။ ဒေသခံများနှင့် ကော်မတီဝင်များက ငြင်းချက်များ၊ အခက်အခဲနှင့် တုံ့ပြန်ချက်များရှိခဲ့သော် ၎င်းတို့အား ပြန်လည်ငြင်းဆိုခြင်းမပြုဘဲ၊ ဘာကြောင့်ဟူသော အကြောင်းပြချက်များကို တတ်နိုင်သမျှ ဖော်ထုတ်ကာ ၎င်းတို့နှင့် အတူတကွ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော နည်းလမ်းများ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ပါ။
- Check whether some gender requirements are discussed with contractor and included in the contract. For example, negotiate contractor for hiring female labor and create opportunity for women to train as skilled labor.
- ကန်ထရိုက်များနှင့် ကျား-မရေးရာ လိုအပ်ချက်များအကြောင်းကို ဆွေးနွေးခြင်း ရှိ/မရှိနှင့် ထိုလိုအပ်ချက်များကို စာချုပ်အတွင်း ထည့်သွင်းခြင်းရှိ/မရှိ စစ်ဆေးရန်
- Assess tpyes of labor by sexes (to track who assigns on what and who considers to be skilled labor.. etc).
- စီမံကိန်းတွင် ပါဝင် လုပ်အားပေးကြသော လူပုဂ္ဂိုလ်များစာရင်းကို ပြုစုရန် (အမျိုးသား၊အမျိုးသမီး သီးသန့်စာရင်း ပြုစုရန်)။ ထိုသို့ပြုစုခြင်းဖြင့်မည်သည့်လုပ်ငန်းမျိုးကိုအမျိုးသားများကလုပ်လေ့လုပ်ထရှိပြီးမည်သည့်လုပ်ငန်းမျိုးကိုအမျိုးသမီးများ လုပ်လေ့လုပ်ထရှိသည်ကို လေ့လာနိုင်ပြီး အခြားအမြင်များကိုပါ လေ့လာနိုင်သည်။)
- Ensuring equal and active participation of women in the project implementation meeting/ process. Ensure whether women are raised questions, discussed and suggested and their voices are heard.
- စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်သည့် ကာလတစ်လျှောက်လုံး အစည်းအဝေးများတွင် အမျိုးသမီးများ တက်တက်ကြွကြွနှင့် တန်းတူ ပါဝင်နိုင်ခြင်းရှိအောင် လုပ်ဆောင်ရန်။ အစည်းအဝေးများ၊ ဆွေးနွေးပွဲများတွင် အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ဆွေးနွေးခြင်း၊ မေးခွန်းများမေးခြင်းနှင့် အကြံပြုခြင်းများ ပြုလုပ်မှုရှိ/မရှိနှင့် သူတို့၏အကြံပြုချက်များသည်လည်း ထည့်သွင်း အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း ရှိ/မရှိ သေချာစေပါ။

- Track on labour and pay slip for ensuring whether women and other disadvantage people are given equal opportunities for work during project implementation and women are paid equally to that of men when the work is in equal condition. All these things should be reported back to relevant persons.
- စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် မည်သို့သောပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်သည်၊ မည်သူက အလုပ်လုပ်ခွင့်ရသည် (ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများအပါအဝင်) နှင့် အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများနည်းတူ တူညီသော အလုပ်အခြေအနေတွင် တူညီသော လုပ်အားခ တန်းတူရရှိခြင်း ရှိ/မရှိ သုံးသပ်နိုင်ရန်နှင့် ပါဝင်အကောင်အထည်ဖော်ပေးခဲ့သော လုပ်သားစာရင်းနှင့် လုပ်ခစာရင်းကို ပြုစုရန်နှင့် ထိုတွေ့ရှိချက်၊ ရလဒ်များအားလုံးကို သက်ဆိုင်သူ ပုဂ္ဂိုလ်များထံသို့ အစီရင်ခံစာများ ရေးသား ပေးပို့ရန်။
- Check occupational health and safeguarding for women and men during implementing the activities.
- စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်အတွင်း လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားများအတွက် လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ လုံခြုံစိတ်ချမှုနှင့် ကျန်းမာရေးကို အလေးထားခြင်း ရှိ/မရှိ စစ်ဆေးရန်။
- Make sure that there is no discrimination against homeless women and men, elderly women and person with disability..etc in the course of equal opportunity for work.
- အလုပ်အကိုင် အခွင့်အရေး တန်းတူရရှိရေးဆိုရာတွင် အခြားသော အိုအိမ်မဲ့ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားများ၊ မသန်စွမ်းပုဂ္ဂိုလ်၊ သက်ကြီးရွယ်အို စသည်တို့အပေါ် ခွဲခြား ဆက်ဆံခြင်း မရှိရေးကို သေချာအောင် လုပ်ဆောင်ပါ။
- Check whether job opportunity are opened to all and everybody received the message.
- အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ပေးရာတွင် ကျေးရွာရှိဒေသခံများ အားလုံးကို အသိပေးခြင်း ရှိ/မရှိနှင့် ထိုသတင်းအချက်အလက်များ လူတိုင်း ရ/မရ သေချာအောင် လုပ်ဆောင်ရန်။
- Facilitate the group/ communities including contractor to elastate working hour/ time for women to involve.
- အမျိုးသမီးထုများ စီမံကိန်းရှိ လုပ်ငန်းခွင်သို့ ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် အလုပ်ချိန် အတိုးအလျှော့ ဖြစ်နိုင်ရေးကို ကွင်းဆင်း ညှိနှိုင်းရေးမှူးများအနေဖြင့် ဒေသခံများနှင့်သော်လည်းကောင်း ကန်ထရိုက်များနှင့်သော်လည်းကောင်း ကြားဝင် ညှိနှိုင်းပေးခြင်းများ လုပ်ဆောင်ရန်။
- Check project implementation process is consulted to the rest of communities.
- စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ကျေးရွာဒေသခံများနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင် ဆွေးနွေးခြင်း ရှိ/မရှိ သေချာအောင် လုပ်ဆောင်ပါ။
- Summary of types of work and wages received by sexes should be included in your report.
- အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား လုပ်သားနှင့် လုပ်ခ ရရှိမှု အခြေအနေအချုပ်ကို မိမိတို့၏အစီရင်ခံစာတွင် ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်ပါသည်။

Procurement and financial management

ဝယ်ယူရေးနှင့် ဘဏ္ဍာငွေများ စီမံခန့်ခွဲခြင်း

- Check women are involved in procurement process and check whether both women and men are trained together.
- အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသား နှစ်ဦးစလုံး ဝယ်ခြမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်သော သင်တန်းများကို အတူတကွ ရရှိမှု ရှိ/မရှိနှင့် ဖြစ်စဉ်တွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်နိုင်ခြင်း ရှိ/မရှိ စစ်ဆေးရန်
- Track no. of women and men who involved in contractor's selection process (since this is important to be transparent with the rest of communities and to be free from the influence of elite group.)
- ကန်ထရိုက် ရွေးချယ်ခြင်းသည် ဒေသခံများနှင့် ပွင့်လင်း မြင်သာမှုရှိရမည်။ ရွေးချယ်ရာတွင် အုပ်စုတစ်စု၊ လူမျိုး တစ်မျိုးတို့၏ လွှမ်းမိုးမှုမှ ကင်းဝေးမှု ရှိရမည်ဖြစ်သည့်အလျောက် စီမံကိန်းအတွက် ကန်ထရိုက် ရွေးချယ်ရေးဖြစ်စဉ် တွင် ပါဝင်သော အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား အခြေအနေများကို လေ့လာရန်။
- Track no. of women and men who involved in financial management committee and check whether they both are trained.
- ဘဏ္ဍာငွေ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီတွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်နေကြသော အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး စာရင်းပြုစုရန်နှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး အတူအကွ သင်တန်းပေးထားခြင်း ရှိ/မရှိ စစ်ဆေးရန်။
- Check who decides to use in what activities in relation to project expenses. (women or men or both)
- စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော လုပ်ငန်းများတွင် မည်သည့် အသုံးစရိတ်များကို ထုတ်ပေးရန်/ အသုံးပြုရန် မည်သူက (အမျိုးသမီး/အမျိုးသား) ဆုံးဖြတ်သည်ကိုလည်း လေ့လာ စောင့်ကြည့်ရန်။
- To be considered special consideration for women's practical barriers such as transportation arrangement, convenient meeting place for women, safety and security for coming to the meeting, bank, purchase and financial related matters for women's group to become active members in the committee and project. (for example: if the meeting place and doing banking is quite far from women's place, let women to bring their accompanies/ friends/ relatives and it is needed to support for their accommodation, transport..etc. and if women have to travel at night time, it is needed to provide two seats to avoid any sexual assault/ harrasement...etc)
- အမျိုးသမီး ကော်မတီဝင်များအနေဖြင့် လုပ်ငန်းအတွင်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးနှင့်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းများတွင် ပိုမိုတက် တက်ကြွကြွပါဝင်နိုင်ရန်အတွက် အထူးလုပ်ဆောင်ချက်များ (ဥပမာ-ခရီးစဉ်အတွက်စီစဉ်ပေးခြင်း၊ အစည်းအဝေးပြု လုပ်သည့် အချိန်/နေရာ သို့အတွက် အဆင်ပြေမှု ရှိ/မရှိ၊ အန္တရာယ်ကင်းမှု/လုံခြုံစိတ်ချမှု ရှိ-မရှိ) လုပ်ဆောင် ပေးသင့်သည်။ လုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်သော အစည်းအဝေးများ သွားလာရာတွင်လည်း ခရီးဝေးကွာလွန်းပါက ထို အမျိုးသမီးအားငှားတို့၏ မိတ်ဆွေ၊ သူငယ်ချင်း စသည်တို့ကို ခေါ်လာစေခြင်းနှင့် ထိုမိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းအတွက် ခရီးစရိတ်များ ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊ အကယ်၍ ညရေးညတာများတွင် ခရီးသွားရမည်ဆိုပါက အမျိုးသမီးများ မည်သည့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိပါး နှောင့်ယှက်ခြင်းများမှ ကာကွယ်ရန်အတွက် ထိုင်ခုံ (၂) နေရာ ပံ့ပိုးပေးခြင်း စသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါသည်။

- Check power balance between women and men within committee (eg. Checking who decides on what?). If women are still reluctant to decide and involve as decision makers, it needs to be arranged for women targeted trainings (such as leadership, communication training for them.)
- ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များအတွင်း အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားအကြားရှိ အခွင့်အာဏာ ခွဲဝေသုံးစွဲခြင်းများကို သုံးသပ်ရန် (ဥပမာ- မည်သူက ဘာလုပ်သည်၊ မည်သူက မည်သည့်လုပ်ငန်း/ အသုံးစရိတ်များသုံးစွဲရန် ဆုံးဖြတ်သည်) စသည်တို့ကို လေ့လာရန်။ အကယ်၍ အမျိုးသမီးများသည် မျှော်မှန်းထားသလောက် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်ခြင်းများမရှိခဲ့သော် ၎င်းတို့အတွက် စဉ်ဆက်မပြတ် လမ်းညွှန်မှုများ၊ သင်တန်းများ ဆက်လက်ပံ့ပိုးပေးရန် (ဥပမာ- ခေါင်းဆောင်မှုသင်တန်း၊ ဆက်သွယ်ဆက်ဆံရေးနှင့် ငွေကြေးစီမံခန့်ခွဲမှုသင်တန်း..စသည်)။

Grievance Redress/ Handling
ဝေဖန်အကြံပြုချက်များအား ကိုယ်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း

- Assess whether women and men are feeling secured and accessed with grievance handling mechanism. Whether the system is open to all.
- ဝေဖန် အကြံပြုချက်များအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသော နည်းလမ်းများသည် ဒေသရှိအမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားတို့ လက်လှမ်းမီနိုင်မှု သို့မဟုတ် အသုံးပြုနိုင်မှု ရှိ/မရှိနှင့် ထိုကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းများအပေါ် စိတ်သက်သောင့်သက်သာဖြစ်မှု ရှိ/မရှိ စစ်ဆေးရန်။ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့် နည်းလမ်းသည် မတူကွဲပြားသော ဒေသခံများအားလုံးအတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိမရှိ.. စသည်တို့ကို လေ့လာမှတ်သားရန်။
- There should be trustworthy women focal person for grievance redress and handling for women's group for those who can't read and write or who are not willing to use compliant box. So, make sure whether this kind of arrangement is in place well in the communities.
- တိုင်ကြားစာပုံးကို အသုံးမပြုချင်သောသူများ၊ စာရေး စာဖတ် မတတ်သော အမျိုးသမီးများ မကျေနပ်ချက်များကို ပြောပြချင်ပါက ၎င်းတို့ အားလုံးအတွက် ယုံကြည်စိတ်ချသော အမျိုးသမီးတာဝန်ခံ (အဆင့်တိုင်း- ကျေးရွာ၊ အုပ်စု၊ နိုင်ငံတော်အဆင့်) ကို တာဝန်ပေးထားသင့်သည်။ ကျေးရွာအုပ်စုများတွင် ထိုအတွက် အစီအစဉ်များ ကောင်းကောင်း စီမံထားခြင်း ရှိ/မရှိ သေချာအောင် လုပ်ဆောင်ရန် ဖြစ်သည်။
- Record women and men's compliant letter separately and categorize the issues by sexes.
- ရရှိလာသော တိုင်ကြားစာများကို အမျိုးသမီးသီးသန့်၊ အမျိုးသားသီးသန့် စာရင်းပြုစုထားရန်။ စာရင်းပြုစုရန်တွင် ကျား-မနှင့် ၎င်းတို့တိုင်ကြားသော အဖြစ်အပျက်/အရေးကိစ္စများအလိုက် စာရင်းပြုစုရန် ဖြစ်သည်။
- Documentation on no. of women and men's issues are solved.
- အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားတို့၏ မည်သည့်တိုင်ကြားချက်များကို ဖြေရှင်းပြီးကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ရန်ဖြစ်သည်။
- Track no. of women and men are satisfied with the mechanism and problem solving.
- မကျေနပ်ချက်များကို တိုင်ကြား ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဒေသရှိ စိတ်ကျေနပ်မှုရရှိသော အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား ရာခိုင်နှုန်းကို လေ့လာသုံးသပ် စာရင်းပြုစုရန်။

- It is also needed to check, who's leading and checking on the compliant letter (record total no. of men and women committee) in the villages/ village tract. The summary should be included in your report.
- ကျေးရွာရှိ တိုင်ကြားစာပုံများကို စစ်ဆေး သုံးသပ်ရာတွင် မည်သူက ဦးဆောင် စစ်ဆေးလေ့ ရှိသနည်း။ ဦးစီးလုပ်ဆောင်သော စုစုပေါင်း အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားကော်မတီဝင် အရေအတွက်ကို စာရင်းပြုစုပြီး အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြရန်ဖြစ်သည်။

Conducting social audit meeting and analyzing
လူထုစစ်ဆေးပွဲများပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ရလဒ်များကို ဆန်းစစ်ခြင်း

- Ensure whether women and men are invited in advance and are involved equally in the meeting/ process.
- အစည်းအဝေး/ဖြစ်စဉ်အတွက် ပါဝင် တက်ရောက်နိုင်သူ/သင့်သူများ အားလုံးကို ကြိုတင် ဖိတ်ကြားထားခြင်း ရှိ/မရှိနှင့် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသား အချိုးတူ ပါဝင်တက်ရောက်နိုင်ခြင်း ရှိ/မရှိ စိစစ်ရန်။
- As usual, ensure time and place are convenient for both women and men
- ရှေ့တွင်ပြောခဲ့သည့်အတိုင်း အမျိုးသမီး/အမျိုးသား နှစ်ဦးစလုံးအတွက် အဆင်ပြေသောအချိန်နှင့် နေရာဖြစ်မှုကို လုပ်ဆောင်ရန်။
- During the meeting, the Facilitator should notice of body language (1) eye contacts of women, (2) wordings, (3) listening and (4) checking whether all kinds of women are involved in the meeting/ activities. (Example: are you providing enough eye contacts to women? (2) choice of words and who they are talking, (3) do you listen to women, or do the other men cut short when women are talking? (4) after the session, you have to check that who they thought were not participating – which women – and how will you follow up with them.
- အစည်းအဝေးများ ပြုလုပ်နေစဉ်အတွင်းတွင်လည်း (၁) ကွင်းဆင်း ညှိနှိုင်းရေးမှူးများသည် တက်ရောက်လာသူ အမျိုးသမီးများအား အားပေးအားမြှောက်ဖြစ်စေသော အမူအရာ၊ မျက်နှာထားများ (၂) အသုံးပြုသောစကားလုံးများ (မည်သူ့ကို ဦးစားပေး မေးမြန်းပြောဆိုနေသည်) (၃) အမျိုးသမီးများ၏ ဆွေးနွေးချက်များကို နားထောင်ခြင်း ရှိ/မရှိ (၄) အစည်းအဝေး ပြီးသွားချိန်တွင် မည်ကဲ့သို့သော အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုရှိမရှိကို စစ်ဆေးပြီး မပါဝင်ခဲ့သော် မည်သို့ တွေ့ဆုံနိုင်မည့်အကြောင်းကို လုပ်ဆောင်ရန်။
- Facilitate women to raise questions and let them answers (like okay.. what men's group discussed is good, let's listen from women's group as well, then continue.. dear Anty, sister, coworker, could you share your opinion on this case..etc)
- ကွင်းဆင်းညှိနှိုင်းရေးမှူးများအနေဖြင့် တက်ရောက်လာသူ အမျိုးသမီးများအား မေးခွန်းများ မေးလာအောင်နှင့် မိမိတို့ မေးလိုက်သော အကြောင်းအရာများအပေါ် ပြန်လည် ဖြေကြားခြင်းများ ရှိလာအောင် ညှိနှိုင်း လုပ်ဆောင်ရန်။

- Ask opinion of men and women on the participation of women in the committee, project meeting, decision making level..etc) and, ask recommendation from them as well. So that you can track the story of change and will be able to assess the perception of communities on the participation of women.
- အမျိုးသမီးများ လုပ်ငန်းကော်မတီများတွင် ပါဝင်လာခြင်း၊ စီမံကိန်းအစည်းအဝေးများတွင် ပါဝင်လာခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း အခန်းကဏ္ဍများတွင် ပါဝင်လာခြင်း..စသည်တို့အပေါ် မြင်သောအမြင်၊ အကြံပြုချက်များကို ဒေသခံများထံမှ တောင်းခံသင့်ပါသည်။ သို့မှသာ စီမံကိန်းကြောင့် ပြောင်းလဲလာသော ဇာတ်လမ်းများနှင့် ဒေသခံ အမျိုးသမီးများ လူထုဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် ပါဝင်လာမှုအပေါ် မြင်သည့်အမြင်များကို လေ့လာသုံးသပ်နိုင်ပါသည်။
- In the meeting, if it is possible and manageable, divide the group (can separate women and men) and provide guide questions to the group and let them answers on the flip chart.
- ဖြစ်နိုင်ပါက အစည်းအဝေး ပြုလုပ်သည့်အချိန်တွင် အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားအုပ်စု သီးသန့်ဖွဲ့ပြီး မိမိတို့လိုအပ်သည့် အဖြေအတွက် လမ်းညွှန်မေးခွန်းများပေးကာ အုပ်စုအလိုက် ဆွေးနွေးစေပါ။
- Based on the discussion of the group, women and men's opinion, feeling, expression of challenges and recommendation should be recorded separately.
- အုပ်စု၏ ဆွေးနွေးချက်များအပေါ် မူတည်ပြီး အမျိုးသမီး/အမျိုးသားတို့၏ အမြင်၊ ခံစားချက်၊ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် အကြံပြု ထောက်ခံချက်များကို သီးခြား (အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားသီးသန့်) မှတ်သားထားရန် လိုသည်။
- When measuring on the satisfaction on the results, grievance, the use of budget, quality..etc by using score card/ ranking, do not forget to record the respond of women and men separately.
- စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သော အောင်မြင်မှုရလဒ်များ၊ မကျေနပ်ချက်များအပေါ် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့် နည်းလမ်းများ၊ ဘဏ္ဍာငွေ သုံးစွဲသည့်အပေါ်၊ အရည်အသွေးပြည့်မီမှု.. စသည်တို့အပေါ် စိတ်ကျေနပ်မှုများ ရယူရာတွင် အမျိုးသမီး/အမျိုးသားတို့မှ တုံ့ပြန်ချက်များကို သီးသန့် မှတ်တမ်းတင်ထားရန်။
- Based on the results of the meeting, analyze and compare between men and women's response on each question (can show by using pie chart or table). Example; story of change (meaning experiences of both women and men) to be included in reporting and should reflect for next activities. (for example; % of women and % of men expressed that they sasticfied with the results of the project, () no. of women suggested that to do () for the next cycle...etc)
- အစည်းအဝေးမှ ဆွေးနွေး တင်ပြခြင်းများအပေါ် မူတည်ပြီး ရရှိလာသော ရလဒ်များကို ဆန်းစစ်ကာ အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားကြားရှိ မတူညီသော ဖြေကြားချက်များ၊ ရလဒ်များကို ဇယား/ကိန်းဂဏန်းများ အသုံးပြု၍ နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြရန် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ- မိမိတို့စီမံကိန်းကြောင့် ပြောင်းလဲလာသော ဒေသခံတို့၏ ဇာတ်လမ်း၊ အဖြစ်အပျက်များကိုပါ မိမိတို့၏ အစီရင်ခံစာတွင် ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်ပြီး ထိုအချက်လက်များသည်လည်း နောက်ပြုလုပ်မည့် လုပ်ဆောင်ချက်များတွင် ဆက်လက် ထည့်သွင်း စဉ်းစားသွားသင့်သည်။ (ဥပမာ - ()% သော အမျိုးသမီးနှင့် ()%သော အမျိုးသားများသည် စီမံကိန်းရလဒ်အပေါ်ကို စိတ်ကျေနပ်မှုရကြသည်။ () သော အမျိုးသမီးများသည် စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး မည်သို့ပြုလုပ်သင့်ကြောင်း ထောက်ခံ အကြံပြုကြသည်... စသည်။)

- For some qualitative answers, use as quote in the report as one woman said “....” etc.
- အရည်အသွေးအခြေပြုအဖြေများနှင့်ပတ်သက်၍လည်း မိမိ၏ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြသင့်ပါသည်။ ဥပမာ- () ကျေးရွာမှ အမျိုးသမီးတစ်ဦး ပြောပြခဲ့သည်မှာ “.....ဖြစ်သည်”..စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းသင့်သည်။

Monitoring and Evaluation
လုပ်ငန်းကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း

In your M&E process; you need to ensure;

စီမံကိန်း၏ လုပ်ငန်း ကြီးကြပ် သုံးသပ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း သေချာစွာ လုပ်ဆောင်ပါ။

- Assess and list down the project’s M&E indicators from result framework.
- မျှော်မှန်းရလဒ်မူဘောင်တွင် ပြုစုထားသော စီမံကိန်း၏ လုပ်ငန်း ကြီးကြပ်သုံးသပ်ခြင်းဆိုင်ရာ ညွှန်းကိန်းများကို လေ့လာ ပြုစုပါ။
- Assess gender is considered/ included at all stages (planning, decision making, implementation and O&M)
- စီမံကိန်းတွင်ချမှတ်ထားသော အဆင့် (လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ ရေးဆွဲခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း) စသည့်အဆင့်တိုင်းတွင် ကျား-မရေးရာကို ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်ခြင်း ရှိ/မရှိ ဆန်းစစ်ရန်။
- Record and report each meeting attendant by sex-disaggregated data.
- အစည်းအဝေးတိုင်းတွင် ပါဝင် တက်ရောက်ခဲ့သောသူများကို အမျိုးသမီး/အမျိုးသား ခွဲ၍ မှတ်တမ်းတင်ထားပြီး အစီရင်ခံစာတွင် ထည့်သွင်းခြင်း ရှိ/မရှိ။
- Assess number of women and men are at various committee and track no. of women are at leadership position/decision making level.
- ကော်မတီတိုင်းရှိ အမျိုးသမီး/အမျိုးသား ကော်မတီဝင်ဦးရေကို လေ့လာမှတ်တမ်းတင်ပြီး ထိုကော်မတီများထဲမှ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့်ကဏ္ဍ၊ ခေါင်းဆောင်မှုနေရာများတွင် အမျိုးသမီးများနေရာယူထားမှုကို လေ့လာ မှတ်တမ်းတင်ပြီး အစီရင်ခံစာပြုစုရန်။
- Assess/ observe number of women are actively participated in meetings/ sub-committees (please show no.of women or % of women discussed..etc)
- မည်သည့် အစည်းအဝေးတွင်မဆို အမျိုးသမီးများ မည်မျှ တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်ဆွေးနွေးကြသည်ကို လေ့လာ သုံးသပ်ရန်။ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ အရေအတွက်အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း ပြသရန် ဥပမာ- () အမျိုးသမီးများ (သို့မဟုတ်) % သော အမျိုးသမီးများ အစည်းအဝေးတွင် တက်တက်ကြွကြွ ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်.. စသည်။

- Record no. of issues that women raised in every meeting and no. of issues have been solved or considered.
- အစည်းအဝေးများတွင် အမျိုးသမီး/အမျိုးသားများ မည်သည့် အကြောင်းအရာများကို တင်ပြ ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး ၎င်းတို့ ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့သော အကြောင်းအရာများထဲမှ မည်သည့်အရေးကိစ္စကို စဉ်းစားပေးခြင်း ခံခဲ့ရသည်ကို လေ့လာ မှတ်တမ်းတင်ရန်။
- Assess number proposals received from women and men group and track no. of their(women and men) proposals are implemented.
- အမျိုးသမီး/အမျိုးသားများ အကြံပြုတင်ပြလာသော အသေးစား စီမံကိန်းအရေအတွက်နှင့် ထိုအဆိုပြုလွှာများထဲမှ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ခဲ့သော စီမံကိန်း အရေအတွက်ကို စာရင်းပြုစုရန် (အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသား၏ စီမံကိန်းကို သီးသန့်ပြုစုရန်)။
- Track no. of women and men are involved in project implementation (eg. labor total, wages and no. of days that women and men got involved).
- စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သည့် ကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသော အမျိုးသမီး/အမျိုးသား အရေအတွက်ကို လေ့လာမှတ်တမ်းတင်ရန်။
- Track no. of HHs or no. of women and men are happy or satisfy with projects in terms of quality, participation, budget..etc.
- စီမံကိန်းအရည်အသွေး၊ ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲမှု၊ ပူးပေါင်း ပါဝင်ခြင်းတို့အပေါ် စိတ်ကျေနပ်မှုရသော အမျိုးသမီး/အမျိုးသားအရေအတွက်ကို လေ့လာ မှတ်တမ်းတင်ရန်။
- No. of women and men have sent complain letter to grievance handling focal person and no. of issues have been solved.
- မကျေနပ်ချက်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များထံသို့ ပေးပို့လာသော အမျိုးသမီး/အမျိုးသားတို့၏ မကျေနပ်ချက်များနှင့် ဖြေရှင်းလိုက်သော အရေးကိစ္စရပ်များကို အမျိုးသမီး/အမျိုးသားအလိုက် မှတ်တမ်းတင်လေ့လာရန်။
- Types of issue that women and men raised. (Record by sexes)
- အမျိုးသမီး/အမျိုးသားတို့ တင်ပြလာသော ပြဿနာ အမျိုးအစားများအလိုက် မှတ်တမ်းတင်လေ့လာရန်။ (ရလဒ်ကို အမျိုးသမီး/အမျိုးသား သီးသန့်စာရင်း ပြုစုရန်)
- No. of changed stories of women and men (in economic condition, decision making level, increased self-confident, management skill..etc) because of the projects
- လူထုဗဟိုပြုစီမံကိန်းကြောင့် စီးပွားရေးအရ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်ခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှုတိုးလာခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှု အရည်အချင်း.. စသည့် နယ်ပယ်များတွင် ပြောင်းလဲလာသော အမျိုးသမီး/အမျိုးသားတို့၏ အဖြစ်အပျက် ဇာတ်လမ်းများကို မှတ်တမ်းတင်ရန်။
- Make sure all above things are recorded in the system timely or included in each report.
- အထက်ပါ လိုအပ်ချက်များအားလုံး ကွင်းဆင်းညှိနှိုင်းရေးမှူးများအနေဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ခြင်း အစီရင်ခံစာများတွင် ထည့်သွင်းခြင်း ရှိ/မရှိ သေချာအောင် လုပ်ပါ။

O & M

လုပ်ငန်းလည်ပတ်ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်း

- Make sure whether the committee has long vision/ further action plans to sustain the services in which whether women are involved. Assess their action points and record it.
- ကျေးရွာရှိ စီမံကိန်း အထောက်အကူပြု ကော်မတီတိုင်းတွင် ရေရှည်ကို ဦးတည်သော မျှော်မှန်းချက်များ ချမှတ်ထားခြင်း ရှိ/မရှိနှင့် ရေရှည် ထိန်းသိမ်းရန် လုပ်ငန်းလျာထားချက်များရှိ/မရှိ သေချာပါစေ။ ၎င်းတို့၏ ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များကိုလည်း လေ့လာပြီး သေချာမှတ်တမ်းတင်ပါ။
- Make sure both women and men are involved in maintenancecommittee
- ရေရှည်လုပ်ငန်း ပြန်လည် ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းရေးကော်မတီတွင် အမျိုးသမီး/အမျိုးသား နှစ်ဦးလုံး ပါဝင်မှု ရှိ/မရှိ သေချာအောင် လုပ်ဆောင်ပါ။
- Make sure both women and men who involve in the committee are received training or technical assistance regarding maintenance and sustainability of the projects (eg. Maintenance skill/ mechanic for water supply system, hydro power..etc)
- လုပ်ငန်း လည်ပတ်ထိန်းသိမ်းရေးကော်မတီတွင် ပါဝင်သော အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားများအား နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းခြင်းဆိုင်ရာများနှင့် ပတ်သက်ပြီး လိုအပ်သော သင်တန်းများ ပေးထားခြင်း ရှိ/မရှိ သေချာအောင် လုပ်ဆောင်ရန်။ (ဥပမာ- ရေသွယ်ယူရေးနှင့်ဆိုင်သော လုပ်ငန်း၊ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းဆိုင်ရာ နည်းပညာ၊ အသေးစား မီးသွယ်ယူရေးနှင့်ပတ်သက်သော ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းဆိုင်ရာ နည်းပညာ..စသည်)
- Check who is responsible for what? (the responsible of women and men in the maintenance committee) and check whether all members clear on that.
- ထိုပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းတွင် အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားနှင့် ပတ်သက်ပြီး တိကျရှင်းလင်းမှု ရှိ/မရှိ။
- Make sure gender policies for equal participation, leadership, equal opportunities for work..etc) are in place in the village system/ in various working groups (either written or verbally agreement) for the next cycle.
- နောက် စီမံကိန်းစက်ဝန်းများတွင် ကျား-မရေးရာကို ပိုမို ထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့်အခန်းကဏ္ဍများနှင့် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများတွင် အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား တန်းတူပါဝင်နိုင်ရေးအတွက် ကျား-မရေးရာနှင့် ပတ်သက်သော မူဝါဒများ ကျေးရွာရပ်ကွက်ရှိ အမျိုးမျိုးသော လုပ်ငန်းကော်မတီများတွင် ချမှတ်ထားခြင်းများ ရှိ/မရှိ သေချာပါစေ။

မှတ်စု

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ

လူထုပဟိုပြုစီမံကိန်း

သင်တန်းနည်းပြများအတွက်

ကျား-မရေးရာ ဖော်ဆောင်ရေး ဆန်းစစ်ချက်

၂၀၁၅-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်